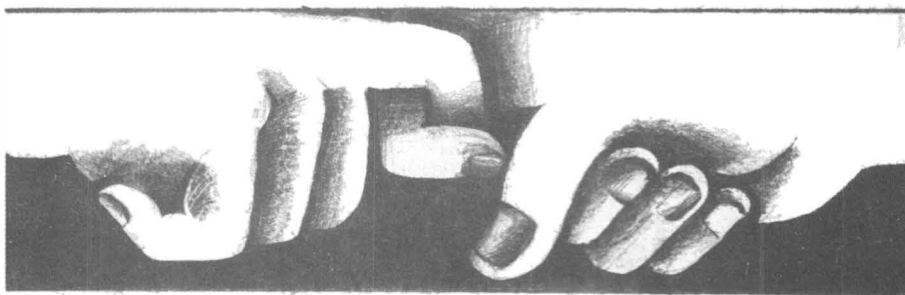

INEVITABILUL CARAGIALE

«CÎTEVA PĂRERI»

Oricât ar fi cineva de înaintat în vederile politice, oricât ar crede că, numai din ridicarea neconținută a nivelului intelectual și moral al unei societăți, și numai din treptata egalizare a condițiilor de trai al indivizilor, poate rezulta ordinea ideală a Statului și culmea de înflorire a speței umane — trebuie să recunoască un lucru, că niciodată nu se vor egaliza puterile și virtuțile particulare ale indivizilor. În lumea viitoare, în lumea în care cel mai extrem utopist o poate visa, vor fi diferențe de închipuire, de judecată și

de gust dela individ la individ.

Cel mai extrem utopist nu și-ar putea, credem, închipui o lume compusă din indivizi absolut deopotrivă la spirit, o lume în care toți indivizii să fie egal de talentați sau lipsiți de talent, egal de inteligenți sau egal de proști. Mai înțeleg să nu crează cineva că la un moment dat domnul Voltaire poate fi mai de spirit decât toată lumea; oricine, care se simte mai sigur zicînd noi decât zicînd eu, are dreptul să se mîndrească de concursul anonim ce el îl dă lumii ca să o facă mai de spirit decât celebrul bărbat. Dar ceea ce n-ar fi de înțeles, ar fi să-și închipuie cineva o vreme cînd, în toată lumea, fiecare să aibă tot atîta spirit ca domnul Voltaire.

Așa fiind, talentele, mai mult sau mai puțin numeroase la un moment dat, vor fi în lumea aceasta veșnic niște excep-

țiuni; asemenea și cei ce le vor înțelege acele talente vor fi iarăși niște excepțiuni mai mult sau mai puțin frecvente; totdeauna însă imensa majoritate a lumii va fi compusă din oameni normali, cari nu văd cu gîndul decât pînă la virful nasului, și văd cît le trebuie. Generații după generații de imense majorități se vor strecura fără să lase în urma lor ceva deosebit una pentru gîndirea alteia; cu păstrarea patrimoniului de gîndire și cu continuarea speculării lui, vor fi însărcinați totdeauna numai cițiva, un foarte restrîns număr: aceia vor însemna cultura și progresul lumii întregi, aceia vor putea să dea un înțeles altul continuității speciei umane decât al continuității altor spețe animale.»

■ I. L. CARAGIALE

(în «Ziua», ziar al partidului democrat-radical, anul I, nr. 35, 22 februarie 1896, și următoarele)

BUNĂ DIMINEAȚA, DOMNULE CARAGIALE!

In noaptea de 21 decembrie 1989, cînd ascultam îngrozit lătratul scurt al mitralierelor sub un cer înroșit de trăsoare și vedeam chipurile acelor heruvimi parcă născuți din spuma sîngerilor a acelor nopți ce înfruntau cu flori și cruci privirile întunecate ale armelor, un gînd curios m-a condus la înțeleptul nostru Caragiale. Un anume punct cardinal al spiritualității noastre risca să fie demagnetizat de rugurile înalte ale străzilor unde și ardeau aripile atîta copii vinovați de-a mai crede în libertate. Unde mai era loc de fauna pestriță a personajelor lui nenea Iancu, unde mai putea fi Mitică cu cinismul lui bonom, dar Cațavencu ori băiatul lui Trahanache cu ale lui «prințipuri» sănătoase! Imi părea, într-un acces de secretă melancolie, că ne despărțim de-o planetă a derizoriului, că aburii mititelor vor fi înlocuiți cu parfumul înalt al altarelor,

iar discursurile lui Brînzovenescu ori Farfuridi vor fi stinse de strigătul penetrant al victoriei asupra noastră, asupra bolilor noastre morale ce ne-au măcinat veacurile de singurătate balcanică și oțiu orientat. Adio, ziceam, domnule Caragiale, bună dimineața Solocle, Euripide, bună dimineața lume nouă, continent ivit din valuri de lavă sîngerie, bună dimineața...

Pe 26 decembrie a nins. Petele de sînge au fost acoperite... Apoi au venit alte dimineți, cînd de sub pături s-au trezit pe rînd, alungîndu-și spaimile, Cațavenci și Tipătești, Pristandale și Leonide, Cortolan Drăgănești ori Ipingești și Chiriaci. Au căscat somnoroși, puțin anchilozăți, s-au întins alene, încă nu le trecuseră toate angoasele și în primul rînd s-au gîndit să se întâlnească fie și la o gingirie căci în singurătatea cîtorva nopți furtunoase sub păturile lor s-or fi gîndit cu temel că numai unirea face puterea. S-au hotărît să treacă și ei pe la «revoluție». Așa că s-au îmbrăcat, domnule, frumos și-au defilat pe la televizu-

ne. Mitică s-a sculat și el și, sorbind un macmahon, cu capul găurit de bastonul unui 1 aprilie mai lung decât veacul, pișcher cum îl știm, a dat drumul la televizor să «vază cum mai merge țara». Și nu mică i-a fost bucuria cînd și-a văzut... «coledzii» împodobiți cu brasarde cum cuvîntau despre «fărișoara» lor. Anterile se amestecau cu stelulele, tricolorurile cu adevizuni lipicioase precum gogoșile ne-coapte și... intrăm în emisie... se transmite primul carnaval în direct.

Omuleții noștri s-au repezit pe străzi și-au început să fojgăle; să se caute, o, sîntă solidaritate, ce mult ne-al lipse! Încă nu se uscaseră sîngele sub gheața bolnavă de memorie și Miticii tropăiau la lungi cozi la portocale, citrați, brinzică, cumpărau orice, beau și consumau, aveau o foame pantagruelică, nu mai mincaseră de-un veac, regii, legionarii și dictaturile i-au marginalizat și i-au informat. «Ai sunt sublime momentele cînd un popor marilor sfărâmă obedele și cătușele tiraniei și, aruncîndu-le departe, țare de dreptul său, fără ură, uitînd tre-